

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ชุมชนบางหลวงเป็นชุมชนชาวไทยและจีน ซึ่งเริ่มอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานตั้งแต่ ร.ศ. 122 เป็นชุมชนที่สำคัญแห่งหนึ่งของอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม มีขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาเฉพาะถิ่นที่ผสมกลมกลืนระหว่างวัฒนธรรมไทย-จีน สืบทอดกันมาเป็นเวลากว่า 100 ปี โดยคนในชุมชนยังคงรักษาเอกลักษณ์ด้านต่าง ๆ ไว้อย่างสมบูรณ์ ดนตรีจีนเป็นเอกลักษณ์หนึ่งของชุมชนบางหลวงที่มีคุณค่า เป็นวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมที่ยังคงอนุรักษ์ไว้ และเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งของบางหลวงที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ แต่ในขณะเดียวกันองค์ความรู้และภูมิปัญญาของดนตรีจีนกำลังจะเลือนหายไปกับกระแสทุนนิยมของโลกปัจจุบัน

การท่องเที่ยวในประเทศไทยได้แสวงหาแนวทางใหม่ ๆ เพื่อมาสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม คือ จากเพื่อพักผ่อนหย่อนใจและสนุกสนานเพลิดเพลินมาเป็น การท่องเที่ยวที่เน้นการได้รับประสบการณ์ตรง โดยการเข้าไปเรียนรู้และมีส่วนร่วมในกิจกรรม วัฒนธรรมของสังคม การท่องเที่ยวในปัจจุบันจึงเน้นไปที่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมากขึ้น การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจำเป็นต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจทั้งเรื่องราวและวัฒนธรรมของเจ้าบ้านและผู้มาเยือน นอกจากนี้เจ้าบ้านยังต้องมีความสามารถและทักษะการสื่อสาร คือสามารถที่จะเข้าใจเรื่องราวความคิดของผู้มาเยือนไปพร้อม ๆ กับความสามารถที่จะสื่อสารความคิดและเรื่องราวต่าง ๆ ของตนเองไปยังผู้มาเยือนได้อย่างชัดเจน ดังนั้นบุคคลสำคัญที่จะทำหน้าที่สื่อสารเชิงวัฒนธรรมในการท่องเที่ยวเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจอันดี พร้อมทั้งถ่ายทอดเอกลักษณ์และ วัฒนธรรมของตนให้แก่นักท่องเที่ยว คือ มัคคุเทศก์ท้องถิ่น ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นทูตทางวัฒนธรรม สำหรับชุมชนบางหลวงที่มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น ได้แก่ ดนตรีจีนบางหลวง ซึ่งควรมีการถ่ายทอดสู่ผู้มาเยือนผ่านการสร้างรูปแบบสื่อสัญลักษณ์ในงานเรขศิลป์ ที่เลียนแบบและพัฒนาจากเอกลักษณ์ ดั้งเดิมของดนตรีจีน โดยประยุกต์ใช้กับเทคโนโลยีทางการออกแบบ เป็นการออกแบบในมิติของ เศรษฐกิจสร้างสรรค์ ที่เชื่อมโยงทุนทางศิลปกรรม วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาพื้นบ้าน มาเป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบ เพื่อสะท้อนไปสู่ภาพลักษณ์และความเป็นเอกลักษณ์ของดนตรี จีนชุมชนบางหลวงในการสร้างเป็นสินค้าหรือบริการ มุ่งเน้นหน้าที่และประโยชน์ใช้สอย รวมถึงความ สวยงามทางสุนทรียศาสตร์ และตอกย้ำถึงความเป็นเอกลักษณ์ของดนตรีจีนที่น่าจดจำให้นักท่องเที่ยว

ได้สัมผัส และมีส่วนร่วมในการเรียนรู้วัฒนธรรมดนตรีจีนในระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวที่แตกต่างกันไป จากถิ่นฐานของตน

ดังนั้น คณะผู้วิจัยและชุมชนบางหลวงจึงต้องการสร้างมรดุเทศก์ท้องถิ่นและสื่อเรขศิลป์เพื่อการสื่อสารเชิงวัฒนธรรมดนตรีจีนบางหลวงระหว่างชุมชนกับนักท่องเที่ยว นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการความรู้เพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนาพื้นที่ และเพื่อสร้างสรรค์งานเรขศิลป์ที่จะสามารถสื่อสารเอกลักษณ์ของดนตรีจีนบางหลวงที่มีความงาม ความประทับใจและจดจำได้ เป็นผลลัพธ์ที่สมดุลของความงามและประโยชน์ใช้สอยในรูปแบบต่าง ๆ สำหรับนักท่องเที่ยว อีกทั้งยังสามารถพัฒนาเชิงเศรษฐกิจให้กับคนในชุมชนเพื่อสร้างอาชีพหรือรายได้เสริมในอนาคต

วัตถุประสงค์หลักของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นดนตรีจีนบางหลวง
2. เพื่อรวบรวมเอกลักษณ์ดนตรีจีนบางหลวง
3. เพื่อสร้างมรดุเทศก์ท้องถิ่นและรูปแบบงานเรขศิลป์ในการสื่อสารเชิงวัฒนธรรมดนตรีจีนบางหลวง

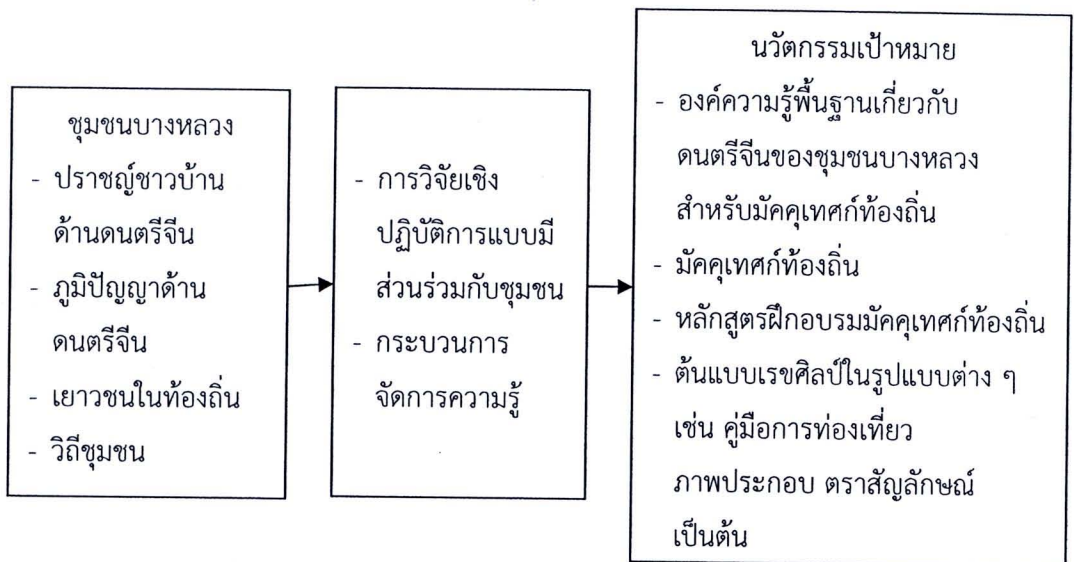
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เทศบาลตำบลบางหลวงได้นำรูปแบบการอบรมมรดุเทศก์ท้องถิ่นไปใช้ในการอบรม
2. ตลาดบางหลวงได้มรดุเทศก์ท้องถิ่นในการแนะนำการท่องเที่ยว
3. ได้รูปแบบเรขศิลป์ที่แสดงเอกลักษณ์ของดนตรีจีนชุมชนบางหลวงในรูปแบบต่าง ๆ ที่สื่อสารถึงภูมิปัญญาดนตรีจีนสู่นักท่องเที่ยว
4. คนในชุมชนบางหลวงสามารถนำรูปแบบเรขศิลป์ไปสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ
5. ได้บทความเผยแพร่ในวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มตะวันตก วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ สกว. และวารสารอื่น ๆ
6. หน่วยงานที่ใช้ประโยชน์จากผลการวิจัย ได้แก่
 - 6.1 วงดนตรีจีนชุมชนบางหลวง
 - 6.2 ชมรมอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย/จีนชุมชนบางหลวง
 - 6.3 เทศบาลตำบลบางหลวง
 - 6.4 โปรแกรมวิชาศิลปกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
 - 6.5 โปรแกรมวิชาพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นดนตรีจีนของชุมชนบางหลวง เทศบาลตำบลบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนแล้วนำผลที่ได้มาสร้าง 1) มัคคุเทศก์ท้องถิ่นที่มีความสามารถในการสื่อสารเชิงวัฒนธรรมดนตรีจีนบางหลวง และ 2) เรขศิลป์ที่สามารถสื่อสารเชิงวัฒนธรรมดนตรีจีนบางหลวง

1. กรอบแนวความคิดของแผนงานวิจัย

แผนภูมิที่ 1.1 กรอบแนวความคิดของแผนงานวิจัย

2. ตัวแปรต้น

2.1 ภูมิปัญญาด้านดนตรีจีน

2.2 เอกลักษณ์ดนตรีจีนบางหลวง

3. ตัวแปรตาม

3.1 องค์ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับดนตรีจีนของชุมชนบางหลวงสำหรับมัคคุเทศก์ท้องถิ่น

3.2 มัคคุเทศก์ท้องถิ่น

3.3 ต้นแบบเรขศิลป์ในรูปแบบต่างๆ เช่น คู่มือการท่องเที่ยว ภาพประกอบ ตราสัญลักษณ์ เป็นต้น

เป็นต้น

นิยามศัพท์

การสื่อสารเชิงวัฒนธรรมภูมิปัญญาดนตรีจีน หมายถึง กระบวนการถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีจีนจากคนในชุมชนบางหลวงให้กับนักท่องเที่ยวผู้มาเยือน

มัคคุเทศก์ท้องถิ่น หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ด้านดนตรีจีนบางหลวงและสามารถสื่อสารองค์ความรู้ให้แก่นักท่องเที่ยวได้

ดนตรีจีนบางหลวง หมายถึง ดนตรีจีนของชุมชนบางหลวงซึ่งคนในชุมชนร่วมกันอนุรักษ์สืบทอด มีชื่อว่า วงดนตรีรวมมิตรบางหลวง

การออกแบบเรขศิลป์ หมายถึง การออกแบบเรขศิลป์เป็นการจัดองค์ประกอบและนำเสนอข้อมูลด้วยภาพประกอบ ข้อความ ตัวอักษร อย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดคุณค่าทางความงามภายใต้ทัศนสื่อสาร เพื่อเกิดการรับรู้และยอมรับจากกลุ่มเป้าหมาย